

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

**вступних випробувань
на 2023 рік**

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія»

Програма вступних випробувань на 2023 рік для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія». Київ : МДУ, 2023. 12 с.

Укладачі:

Зоська Я.В., доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії та соціології,
Стадник А. Г., кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціології,
Зубченко О. С., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та соціології,
Іванець Т. М., кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії та соціології.

Рецензенти:

Романцов В. М., доктор історичних наук, професор кафедри історії та археології;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор кафедри культурології.

Програма вступного фахового іспиту зі спеціальності 054 Соціологія ОП «Врегулювання конфліктів та медіація» розрахована на вступників за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, містить перелік питань кваліфікаційної співбесіди для перехресного вступу, основні вимоги до складання письмового екзамену (за допомогою системи МУДЛ), критерії оцінювання відповіді, перелік рекомендованої літератури.

Програма затверджена на засіданні кафедри філософії та соціології

Протокол № 8 від 14 лютого 2023 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 054 «СОЦІОЛОГІЯ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ ВСТУПУ.....	4
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА ФАХОВОЇ СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 054 «СОЦІОЛОГІЯ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ НА БАЗІ ДИПЛОМА МАГІСТРА (СПЕЦІАЛІСТА) ЗА КОШТИ ФІЗИЧНИХ ТА/АБО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	12

РОЗДІЛ 1.
ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 054
«СОЦІОЛОГІЯ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ
ВСТУПУ

1.1. Пояснювальна записка

Формою вступних випробувань для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 054 Соціологія є фаховий екзамен у письмовій формі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо та навчального порталу Moodle МДУ протягом 2 годин.

Загальні вимоги до вступників:

- наявність ступеня бакалавра або диплома спеціаліста;
- відповідний рівень професійної підготовки, який перевіряється при перехресному вступі перевіряється на вступній співбесіді за спеціальністю;
- певний рівень результатів студентської наукової підготовки, яка підтверджується нагородами та участю в конференціях, друкованими роботами, оцінкою стажування за кордоном тощо;
- певний рівень іноземних мов.

На підставі представлених документів формується рейтинг вступників на ОС «Магістр», на підставі якого вступники проходять конкурсний відбір.

Питання складені у відповідності з програмами наступних дисциплін:

- «Історія соціології»;
- «Сучасні соціологічні теорії»;
- «Загальна соціологічна теорія»;
- «Соціологія управління»;
- «Соціальна структура суспільства»;
- «Соціологія міжнародних відносин»;
- «Методологія соціологічних досліджень».

Вступний екзамен на другий (магістерський) рівень передбачає:		
I блок	0 – 100	25 тестових завдань з одною або декількома відповідями, кожне з яких оцінюється в 4 бали (дати, прізвища, назви)
II блок	0 – 40	5 завдань, що передбачають розкриття певного терміну, кожне з них оцінюється в 8 балів.
III блок	0 – 60	2 розширених питання з тематики загальної соціологічної теорії, соціології управління, соціальної структури суспільства, соціології міжнародних відносин, яке оцінюється у 30 балів.

1.2. Типові завдання

I РІВЕНЬ

Дайте правильну відповідь на тестові питання

1) Дайте визначення поняттю «теоретична соціологія»

1. Сукупність досліджень, які створюють концептуальні моделі досліджуваних об'єктів на основі узагальнення зібраних емпіричних даних, які пояснюють соціальні явища

2. Сукупність досліджень з метою збору і аналізу фактичних даних про об'єкт, які існують в об'єктивній реальності

2) Який період відносять до класичної соціології

1. Кінець XIX – початок XX століття
2. Друга половина XX століття
3. XXI століття

3) Що таке соціологічна парадигма

Система найбільш загальних, вихідних і важливих основ визнаної соціологічної теорії, що визначає її концептуально-методологічний підхід до постановки і розв'язання соціальних завдань

Велика і визнана науковою спільнотою група соціологів, що досліджує суспільство на основі вироблених нею дослідницьких традицій і у відповідних інституційних рамках Існування можливості аналізу дійсності з різних кутків зору, з застосуванням різних концептуальних та методологічних підходів, відсутність єдиної соціологічної теорії

4) В якій праці Т. Парсонс закріпив основи теорії структурного функціоналізму

1. «Структура соціальної дії» 1937 р.
2. «Функції соціального конфлікту» 1956 р.
3. «Соціологія конфлікту» 1975 р.

5) Кого з дослідників вважають засновником символічного інтеракціонізму

1. Дж. Міда
2. Р. Коллінза
3. Г. Блумера

6) Що Дж. Мід вважав структурною одиницею своєї теорії символічного інтеракціонізму

1. Дію
2. Думку
3. Слово

7) Що таке «стигма» у концепції І. Гофмана

1. Певний знак, щось незвичне для людини, що дає можливість індивідам без стигми судити про моральний статус носія стигми, характеризує взаємодію між нормальними людьми (що не являються носіями стигми) та затаврованими (носії стигми)
2. Певні схеми інтерпретації, які дозволяють індивідам розміщувати, сприймати, впізнавати і позначати події в їхньому життєвому просторі та в світі в цілому
3. Ступінь відділення людини від ролей, які вона грає

8) Що таке «життєвий світ» за А. Шюцом

1. Світ людського досвіду, в якому можна виділити смислові структури
2. Об'єктивний світ
3. Суб'єктивний світ

9) Які з наведених нижче ознак є характерними для сучасного суспільства на думку Ж. Бордйяра

1. Панування ЗМІ, комп'ютерних систем, індустрії розваг та знань; вибух знаків; поширення впливу в суспільстві за допомогою знаків і вироблення їх систем
2. Панування виробництва; поширення впливу в суспільстві за допомогою експлуатації та отримання прибутку

10) Яку модель розвитку суспільства запропонував З. Бжезинський

1. Глобальне місто

2.Глобальне село

3.Світовий уряд

II РІВЕНЬ

Дайте визначення наступним термінам

Соціологія
 Соціальна спільнота
 Соціальний організація
 Соціальні відносини
 Соціальне протиріччя
 Гендер
 Міграція
 Глобалізація
 Нонконформізм
 Інтеграція
 Респондент
 Соціалізація
 Конфлікт
 Асиміляція
 Структурний функціоналізм
 Етнометодологія

III РІВЕНЬ

Дайте розгорнуту відповідь на питання

1. Соціальна складова особистості. Соціальні статуси та соціальні ролі (поняття та види).
2. Соціалізація особистості: сутність, етапи, механізми, суб'єкти та агенти. Поняття ресоціалізації.
3. Підходи до розуміння понять «гендерна ідентичність», «гендерний стереотип». Основні прояви гендерної рівності та дискримінації.
4. Професійна діяльність як складова соціального життя: поняття, етапи професіоналізації, мотивація та стимулювання професійної діяльності, професійне вигорання та професійні кризи.
5. Поняття конфлікту, основні види та стилі поведінки в конфліктних ситуаціях. Рольові конфлікти
6. Запобігання та розв'язання конфліктів у різних сферах життя.
7. Управління як вид соціальної діяльності. Лідерство, керівництво та корпоративна культура.
8. Сім'я як соціальний інститут: характеристика, функції, види, актуальні проблеми.
9. Соціальна група: поняття, основні ознаки. Класифікація соціальних груп (малі, середні, великі)
10. Натовп як велика стихійна група: основні характеристики та типологія.
11. Етнічні групи: поняття, форми існування етносів, етнічні процеси, етнічна ідентичність та свідомість.
12. Мала соціальна група: поняття, класифікація, структура та процеси в малій групі. Комформізм та згуртованість.
13. Соціальний інститут: поняття, характерні ознаки, основні види та функції
14. Соціальна стратифікація та соціальна нерівність: поняття, критерії, види.
15. Соціальна мобільність: поняття, типи, механізми, чинники.
16. Міграція як вид просторової соціальної мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

1.3. Критерії оцінювання

Оцінювання фахового вступного іспиту здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 130.

Шкала оцінювання

«незадовільно»	0 – 129	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«задовільно»	130 – 149	Вступник здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію. Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.. Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
«добре»	150 – 179	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії . Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності. Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
«відмінно»	180 – 200	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

РОЗДІЛ 2.
ПРОГРАМА ФАХОВОЇ СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ
СТУДІЇ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ НА БАЗІ ДИПЛОМА МАГІСТРА
(СПЕЦІАЛІСТА) ЗА КОШТИ ФІЗИЧНИХ ТА/АБО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

2.1. Пояснювальна записка

Індивідуальна усна співбесіда для здобуття освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 054 «Соціологія» на базі диплому ОС Магістр та ОКР Спеціаліст відбувається в онлайн-форматі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet.

Загальні вимоги до вступників:

- наявність диплома магістра або спеціаліста;
- певний рівень результатів студентської наукової підготовки, яка підтверджується нагородами та участю в конференціях, друкованими роботами, оцінкою стажування за кордоном тощо;
- певний рівень іноземних мов.

На підставі представлених документів формується рейтинг вступників на ОС «Магістр», на підстав якого вступники проходять конкурсний відбір.

На підставі представлених документів формується рейтинг вступників на ОС «Магістр», на підставі якого вступники проходять конкурсний відбір.

Питання складені у відповідності з програмами наступних дисциплін:

- «Історія соціології»;
- «Сучасні соціологічні теорії»;
- «Загальна соціологічна теорія»;
- «Соціологія управління»;
- «Соціальна структура суспільства»;
- «Соціологія міжнародних відносин»;
- «Методологія соціологічних досліджень».

2.2. Перелік тем для вивчення

1. Суспільство та соціальна взаємодія як об'єкт та предмет соціології. Трансформація уявлень про предмет соціології.
2. Основні функції соціології: теоретико-пізнавальні та практично-політичні.
3. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, теорії середнього рівня, емпірична соціологія.
4. Позитивізм О. Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда
5. Психологія натовпу Г. Лебона.
6. Теорія наслідування Г. Тарда як ключ до пояснення соціальної поведінки
7. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Г. Спенсера.
8. Теорія «дзеркально Я» Ч. Кулі
9. Символічний інтеракціонізм Дж Міда. «І» та «me».
10. Соціологічні аспекти психоаналіза у творчості З. Фрейда. Структура особистості: Воно, Я, Над-Я
11. Розуміюча соціологія М. Вебера. Теорія соціальної дії та вчення про типи легітимного панування.
12. Особливості творчості Е. Дюркгейма. Суспільні норми та цінності, поняття анамії.

13. Теорія соціальної поведінки В. Паретто. Теорія еліт
14. Структурно-функціональна теорія Т. Парсонса.
15. Функціональний аналіз Р. Мертона.
16. Феноменологічна соціологія А. Шюца: життєвий світ та повсякденність
17. Наукові дослідження, їх різновиди та структура. Класифікації методів дослідження.
18. Програма дослідження: структура та основні етапи. Гіпотези дослідження
19. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вимоги та методи формування вибірки.
20. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Види валідності, валідація та забезпечення надійності інформації.
21. Спостереження як метод збору інформації: види, переваги, недоліки, роль спостерігача
22. Експеримент як метод збору інформації: види, процес планування та організації, внутрішня та зовнішня валідність
23. Анкетування як метод опитування: види анкетувань, типи анкет та різновиди питань, основні вимоги до анкет та питань.
24. Інтерв'ювання як метод опитування, його види
25. Експертні опитування: види та процедури експертного опитування. Пошук, відбір та підготовка експертів.
26. Аналіз документів як метод збору інформації. Контент-аналіз.
27. Соціальна статистика як метод збору інформації.
28. Соціометрія: особливості застосування та інструментарій, соціометричні індекси, матриці, соціограми
29. Структура, елементи та функції програми соціологічного дослідження
30. Біографічний метод: історія, основні напрямки, сфери застосування
31. Методики соціологічних досліджень та їх різновиди.
32. Методологія як фундаментальна основа визначення стратегії дослідження
33. Соціальна складова особистості. Соціальні статуси та соціальні ролі (поняття та види).
34. Соціалізація особистості: сутність, етапи, механізми, суб'єкти та агенти. Поняття ресоціалізації.
35. Підходи до розуміння понять «гендерна ідентичність», «гендерний стереотип». Основні прояви гендерної рівності та дискримінації.
36. Професійна діяльність як складова соціального життя: поняття, етапи професіоналізації, мотивація та стимулювання професійної діяльності, професійне вигорання та професійні кризи.
37. Поняття конфлікту, основні види та стилі поведінки в конфліктних ситуаціях. Рольові конфлікти
38. Запобігання та розв'язання конфліктів у різних сферах життя.
39. Управління як вид соціальної діяльності. Лідерство, керівництво та корпоративна культура.
40. Сім'я як соціальний інститут: характеристика, функції, види, актуальні проблеми.
41. Соціальна група: поняття, основні ознаки. Класифікація соціальних груп (малі, середні, великі)
42. Натовп як велика стихійна група: основні характеристики та типологія.
43. Етнічні групи: поняття, форми існування етносів, етнічні процеси, етнічна ідентичність та свідомість.
44. Мала соціальна група: поняття, класифікація, структура та процеси в малій групі. Комформізм та згуртованість.
45. Соціальний інститут: поняття, характерні ознаки, основні види та функції
46. Соціальна стратифікація та соціальна нерівність: поняття, критерії, види.
47. Соціальна мобільність: поняття, типи, механізми, чинники.
48. Міграція як вид просторової соціальної мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

2.3. Критерії оцінювання

Оцінювання індивідуальної усної співбесіди здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 100.

Відповідь вступника зараховується в наступних випадках:

- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки.
- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки.
- Частина питань розкрито не в повному обсязі, зроблені незначні помилки.

За результатами співбесіди відповідь вступника не зараховується, якщо більша частина теоретичних питань не була висвітлена або всі питання повністю не розкриті.

«незараховано»	0 – 99	0 – 99	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«зараховано»	100 – 139	100-109	Вступник здатний до часткового відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
		110-119	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення поняття,
		120-129	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може сформулювати правила, визначення, поняття. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена.
		130-139	Вступник відтворює навчальний матеріал, може сформулювати правила, визначення, поняття. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
	140 – 179	140-149	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
		150-159	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами,
		160-169	Вступник достатньо володіє вивченим матеріалом, може робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності.
		170-179	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й

			систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	180 – 200	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
		190-194	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
		195-200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батаєва К., Бурлачук В., Степаненко В. (ред.). Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018.
2. Зарубіжна соціологія (XX - початок XXI століття): хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара ; уклад.: В. Г. Городяненко, В. В. Ніколенко. Д. : Вид-во ДНУ, 2009. 654 с.
3. Захарченко М. В. Історія соціології від античності до початку XX ст.: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. К. : Либідь, 1993. 334 с.
4. Історія соціології: навчальний посібник / За ред. І.П. Рущенка. Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2017. 442 с.
5. Козирев М.П. Соціологія : підручник. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 655 с.
6. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. К.: Каравела, 2004. 456 с.
7. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. К. : МАУП, 1999. 344 с.
8. Рахманов О.А., Бульбенюк С.С., Манелюк М.Ю. Історія соціології (у 2-х книгах): навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2017. 259 с.
9. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії. К.: Атіка, 2004. 480 с.
10. Слющинський Б.В. Соціологія: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ. Маріуполь, 2011. 148 с.
11. Соціологія: підручник / Ю. Ф. Пачковський та ін.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 416 с.
12. Танчин І.З. Соціологія. К. : Знання, 2007. 351 с.
13. Яремчук С.С. Соціологія: навч. посіб. Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2015. 239 с.
14. Ярошенко А.О. Курс лекцій з історії соціології. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. 195 с.